

Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen

Het bewaren van insecten in chlorocresol

Vaak ontbreekt aan het einde van een vangdag de tijd om de oogst op te prikken. Bovendien, sommige vangstmethoden leveren een zo grote collectie op, dat het onmogelijk is alles snel te verwerken. Vooral in warme vochtige klimaten kan dat problemen opleveren. Verschillende conserveringsmiddelen zijn schadelijk voor de later te verwerken insecten. Een aantal gechloroerde phenolen tasten het integument aan, met name de kleur. Organische oplosmiddelen ontvetten de insecten; het veel gebruikte ethylacetaat is daarvan een voorbeeld. Daar komt nog bij, dat ethylacetaat gemakkelijk verdamppt, waarna rotting of uitdroging kan optreden.

Een oplossing voor de hiervoor beschreven problemen is eenvoudig, maar wellicht niet algemeen bekend. Al in het begin van de zestiger jaren beschreef Tindale de chlorocresolmethode voor het conserveren van vlinders en sprinkhanen en voor het bewaren van massaal verzamelde insecten. Na een jaar in chlorocresoldamp bewaard te zijn gebleven, bleken de insecten nauwelijks in kwaliteit te zijn teruggegaan (Tindale, 1961).

Aangemoedigd door de herdruk van Tindale's publikatie in Sphecos (12: 6, 1986) heb ik gedurende vier zomers een deel van de gevangen wespen bewaard in chlorecesol. De wespen werden daarna opgeprikkt, met tijdsverschillen van één tot drie maanden. Tot op heden is er geen verschil waarneembaar tussen de direct opgeprikte dieren en degenen die in chlorocresol zijn bewaard.

Chlorocresol (4-chloro-3-methylphenol) is een zwak naar phenol riekende kristallijne stof, die irritatie van de huid kan veroorzaken. Na het aanraken van de stof is het raadzaam de handen te wassen. De firma Merck verkoopt chlorocresol onder de naam „4-Chlor-methyl-

phenol” in een verpakking van 250 gram. Mijn verbruik in vier jaar is ongeveer 10 gram geweest.

Voor het bewaren van insecten kunnen allerlei goed af te sluiten doosjes worden gebruikt. Voor wespen gebruik ik veelal kleinbeeld filmdoosjes. Handig zijn de aluminium doosjes met een vlakke sluitnaad, die gemakkelijk kunnen worden dichtgetaped.

In de doosjes deponeer ik een hoeveelheid chlorocresol ter grootte van een bruine boon, afgedekt met tissue. Daarop worden de insecten, eventueel in lagen, aangebracht en afgedekt met een laagje vochtige tissue, om uitdrogen te voorkomen.

Tindale bewaarde de containers zo koel mogelijk. Omdat het hier een proef betrof, heb ik, zowel in de tropen als in Europa, de doosjes bewaard bij temperaturen die overdag opliepen tot ca. 30 °C. Dit heeft geen enkel bezwaar opgeleverd.

Literatuur

TINDALE, N. B., 1961. The chlorocresol method for field collecting. – *J. Lepid. Soc.* 15: 195-197.

T. Piek, Farmacologisch Laboratorium, Universiteit van Amsterdam, AMC, Meibergdreef 15, 1105 AZ Amsterdam.

Cidnopus quercus vervallen voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Elateridae)

Cidnopus quercus (Olivier) werd in 1988 door Heijerman, op basis van vijf exemplaren verzameld te Griendtsveen en in de Mariapeel, als nieuw voor de Nederlandse fauna gemeld. Bij een revisie van de Nederlandse kniptorren bleken deze exemplaren (4 ♂♂ en 1 ♀) te behoren tot *Limonius aeneoniger* (De Geer), waardoor

C. quercus, welke overigens in de (recente) literatuur ook vaak tot het genus *Limonius* wordt gerekend, komt te vervallen voor de Nederlandse fauna.

Het kenmerk om de genera *Cidnopus* en *Limonius* te onderscheiden, namelijk het al dan niet aanwezig zijn van een groeve (ter opname van de eerste antenneleden) tussen de prosternale naden, geeft juist bij *C. quercus* aanleiding tot twijfel. Hierdoor wordt determinatie van de soort bemoeilijkt. Een betrouwbare determinatie van *Cidnopus quercus* en *L. aeneoniger* is echter goed mogelijk met behulp van de beschrijvingen en afbeeldingen van de mannelijke genitalia in Leseigneur (1972). Met name de mannelijke genitalia van beide soorten zijn zeer kenmerkend voor het soortsonderscheid.

Op basis van het Europese verspreidingspatroon is het voorkomen van *C. quercus* in Nederland niet uit te sluiten.

Literatuur

HEIJERMAN, Th., 1988. 14. *Cidnopus quercus* (Olivier). – *Nieuwsbrief E.I.S. Nederland* 18: 24.

LESEIGNEUR, L., 1972. Coléoptères Elateridae de la faune de France continentale et de Corse. – *Bull. mens. Soc. linn. Lyon* 41 (Suppl.): 1-379.

J. G. M. Cuppen, Buurtmeesterweg 16, 6711 HM Ede.

Th. Heijerman, Tarthorst 597, 6708 HV Wageningen.

Volucella zonaria dringt wespennest binnen (Diptera: Syrphidae)

Op dinsdag 8 augustus 1991 zagen mijn vrouw en ik in de Hortus Botanicus, Plantage Middenlaan te Amsterdam, een exemplaar van de zweefvlieg *Volucella zonaria* (Poda) op een plant bij de ingang van een zich in de grond bevindend wespennest zitten. Even later vloog het dier op de bank die naast het nest staat, ging vervolgens op de grond voor de ingang zitten en liep daarna, terwijl wespen af- en aanvlogen, zonder gehinderd te worden naar binnen.

V. zonaria plant zich voort in wespennesten.

Volgens de heer V. S. van der Goot zijn er echter in een Nederlands nest nog nooit larven van deze zweefvlieg aangetroffen. De in ons land aangetroffen dieren zouden trekkers uit het zuiden zijn. De bedoeling is nu het nest eind maart 1992 uit te graven. Het personeel van de Hortus heeft medewerking beloofd. Men zal het nest ter beschikking stellen aan de heer A. Barendregt.

N. J. Schonewille, James Rosskade 10 huis, 1056 AD Amsterdam.

Agenioideus usurarius, nieuw voor Nederland (Hymenoptera: Pompilidae)

Het genus *Agenioideus* telt in Europa negen soorten, waarvan er uit Nederland slechts drie gemeld werden (Lefebber & Van Ooijen, 1988). Alle soorten provianderen met springspinnetjes (Salticidae).

A. usurarius (Tournier) is een zuidelijke soort die zich gedurende de laatste decennia sterk in noordelijke richting heeft uitgebreid. In België is de soort sinds een tiental jaren bekend uit de omgeving van Luik en uit de duinen tussen De Pan en Nieuwpoort (R. Wahis, mondelinge mededeling). In 1990 werden 2 ♂♂ van *A. usurarius*, welke nieuw is voor de Nederlandse fauna, verzameld in een vangtent op het industrieterrein Beatrixhaven te Maastricht, terwijl in 1991 met dezelfde methode vijf ♂♂ in de ENCI-groeve (Maastricht) werden verzameld.

De afbeelding van de vleugel van *Agenioideus* in Lefebber & Van Ooijen (1988) is onjuist. Een correcte afbeelding is te vinden in Wolf (1972).

Literatuur

Lefebber, V. & P. van Ooijen, 1988. Verspreidingsatlas van de Nederlandse Pompilidae. – *Ned. Faun. Meded.* 4: 1-56.

Wolf, H., 1972. Hymenoptera Pompilidae. – *Insecta Helvetica* 5: 1-176.

B. A. Lefebber, Brusselsestraat 38, 6211 PG Maastricht.